

Comentariul operei Ultima noapte de dragoste, intaia noapte de razboi scrisa de Camil Petrescu - a patra parte

Inteligența îi ascute simțurile, de aceea dragostea e pentru Stefan Gheorghidiu un act de acaparare devorantă ce tinde să anihileze personalitatea partenerului: "Cei care se iubesc au drept de viață și de moarte unul asupra celuilalt." De aici, nu trebuie însă trasă concluzia că eroul se lasă pradă pasiunii oarbe. De altfel, irationalitatea acesteia îi repugna. Nobleta să derive din considerarea iubirii ca produs al spiritului, deci ca trăire superioară. Scena în care îi ține Elei, în pat, prelegeri de filozofie nu are alt sens decât că Gheorghidiu dorește ca femeia iubită să fie mereu în intimitatea spiritului său.

Lipsa oricărui ecou în conștiința partenerei de viață îi determină înrolarea ca voluntar în rândurile armatei române, pe frontul primului război mondial, cu iluzia că aici se va izola de o societate cu care nu poate comunica, dar revelația stării precare a armatei, ca efect al sforărilor politice ce l-au lăsat până mai ieri indiferent al dezinteresului conducătorilor, conștiința că întreprinderea sa, administrată de Nae Gheorghidiu, fabrică armă pentru obuzele nemților, i-o spulberă definitiv. Experiența tragică a războiului, văzută ca o monstruozitate, ca un mod de alienare a individului, îl determină să refuze de-a mai lupta. Forma de protest, această atitudine, ca și despartirea de Ela, subliniază eșecul experienței sociale a lui Stefan Gheorghidiu. Acest faliment constă în imposibilitatea unei autonomii absolute, atât de visată de lucidul și intransigentul erou.

Rățiunea prezentei Elei în roman e aceea de generator al dramei lui Stefan Gheorghidiu. La început e o studentă săracă precum viitorul sot, împreună cu care realizează o casnicie frumoasă în sensul comuniunii sentimentale. În această fază, Stefan Gheorghidiu îi conferă atributele idealității: "trup balai", "ochii înlacrimați și albaștri", "generozitate", "bunătate". Acestor însușiri li se adaugă logic, o atitudine acaparatoare - expresie a unei iubiri de o cuceritoare franchețe: își urmărește sotul la cursuri și seminarii, participă alături de el până și la prelegeri de matematici superioare, deși nu înțelege nimic etc.

Mostenirea unchiului Tache îi influențează fundamental comportamentul, trezind în ea "porniri care dormeau latent din stramosi" (ironia autorului jurnalului e limpede). Egoismul, patima cu care intervine în problemele mostenirii, rapiditatea cu care noua situație schimbă peisajul casnic îi relevă sotului, brusc, o ființă comună. Repede, ea devine un produs al lumii din jur, ale cărei conveniente le împrumută fără crize de adaptare. Preocupările de modă, excursii, dans devin un modus vivendi tot mai dificil pentru un sot contrariat de noua ipostază a femeii creditate la început cu alte atribute morale.

Stefan Gheorghidiu pare a avea dreptate în acest caz, afirmând că "O iubire mare e mai curând un proces de autosugestie." În consecință eroul constată o dată cu cititorul, că Ela îi infirmă aproape metodic imaginea de arhetip al feminității, pe care i-o conferise grație elanurilor sale idealiste. Subiectivitatea viziunii inițiale e explicabilă la un personaj ce raportează permanent existența la

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari

<http://referatenoi.ro>

absolut. Eroina exista exclusiv in planul constiintei lui. Practic, Ela nu are o existenta independenta de aici relativitatea imaginii. De fapt ea nici nu intereseaza in sine, precum am aratat la inceput. E o pura conventie.